

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Քիմիայի և կենսաբանության

ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ Ղազարյան Արմինե Հրաչիկի /Ս.Ա.Հ./

Արձանագրություն № 12

«25» հունվար 2024թ.

ՔԿ/բ-218 – ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻԳԻԵՆԱ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝	<u>053101.00.6 - Քիմիա</u> /դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/
Կրթական ծրագիր՝	<u>053101.02.6 - Դեղագործական քիմիա</u> /դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/
Որակավորման աստիճան՝	<u>Քիմիայի բակալավր</u> /բակալավր, մագիստրատուրա/
Ամբիոն՝	<u>Քիմիայի և կենսաբանության</u> /ամբիոնի լրիվ անվանումը/
Ուսուցման ձևը՝	<u>Առկա</u> /առկա, հեռակա/
Կուրս/կիսամյակ	առկա <u>4-րդ կուրս, 8-րդ կիսամյակ</u>

Դասախոս(ներ)՝

Կ.գ.թ., դոցենտ Շուշան Քառյան

/անուն, ազգանուն/

էլ. հասցե/ներ shoushankaryan@gmail.com

Վանաձոր- 2024թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում
.....Օшибка! Закладка не определена.
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները
.....Օшибка! Закладка не определена.
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները.....Օшибка! Закладка не определена.
4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը.....Օшибка! Закладка не определена.
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների.5
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը.....5
7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները6
8. Դասավանդման մեթոդներներ7
9. Ուսումնառության մեթոդներ7
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը 8
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ.....8
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ.....9
- 12.1.Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ..... 10
- 12.2.Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ..... 13
- 12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ 16
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
.....1 Օшибка! Закладка не определена.
14. Գնահատում.....
.....Օшибка! Закладка не определена.
- 14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներՕшибка! Закладка не определена.
- 14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում..... Օшибка! Закладка не определена.
- 14.3. Հարցաշար Օшибка! Закладка не определена.
- ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ..... 16

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում¹.

Դեղագործական քիմիայի բակալավր կրթական ծրագրով նախատեսված է ուսումնասիրել «Ընդհանուր հիգիենա» առարկան, որի կապը սերտ է բժշկագտության, մարդու էկոլոգիայի, գենետիկայից, բնապահպանության, քիմիայի հետ: Ուսումնասիրում է շրջակա միջավայրի և փոփոխվող պայմանների գործոնները, որով գնահատվում է ազդեցությունը հանրության առողջության նկատմամբ: Ներառված է մասանգիտական պարտադիր դասընթացների ցանկում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է.

Խորացնել և ամրապնդել ուսանողների ընդհանուր բժշկակենսաբանական գիտելիքները: Պատկերացնել մարդու օրգանիզմի ադապտացիոն գործընթացները՝ շրջակա միջավայրի գործոնների և փոփոխվող պայմանների նկատմամբ: Ձեռք բերված գիտելիքներն ու հմտությունները կարողանալ կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են.

1. Ծանոթանալ ընդհանուր հիգիենայի ուսումնասիրության մեթոդներին՝
2. Պատկերացնել արտաքին և ներքին գործոնների դերն ու նշանակությունը՝ ազգաբնակչության առողջության պահպանման գործում:
3. Յուրացնել ընդհանուր հիգիենայի դրույթները և սանիտարական մի շարք նորմերը:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/

«Ընդհանուր հիգիենա» առարկայի դասընթացին մասնակցելու նախապայմանը հետևյալն է. ուսանողները պետք է նախնական գիտելիքներ ունենան ընդհանուր էկոլոգիայից, մարդու էկոլոգիայից, մարդու գենետիկայից, ընդհանուր ցիտոգենետիկայից, մոլեկուլային կենսաբանությունից, կենսաքիմիայից, մարդու ֆիզիոլոգիայից :

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը² և /կամ կոմպլետենցիաները .

Վերջնական արդյունքին ներկայացվող պահանջները

4.1. Պետք է գիտենա. (Տեսական գիտելիքներ)

- սննդի հիգիենայի հիմունքները
- կենցաղային հիգիենայի հիմունքները
- աշխատանքի հիգիենայի հիմունքները
- երեխաների և դեռահասաների հիգիենայի հիմունքները

¹ Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

² <http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf>

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպլետենցիաների ցանկին համապատասխան:

- ռադիացիոն հիգիենայի հիմունքները

4.2.Պետք է կարողանա (Բուն մասնագիտական գործնական կարողություններ)

- Ընդհանուր հիգիենայից ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում,
- որոշ գիտական հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ,
- կրառել ընդհանուր հիգիենայի ուսումնասիրման մի շարք մեթոդներ:

4.3.Պետք է տիրապետի

- Ընդհանուր հիգիենայի հետազոտության մեթոդներին,
- լաբորատոր-գործնական պարապմունքներ անցկացնելիս նորագույն մեթոդների ներդրմանը և կիրառմանը,
- վերլուծություն կատարելու մեթոդական հմտություններին:

Դասընթացի ընթացքում կիրականանա նաև ծրագրի ավարտական պահանջներով նախատեսված հետևյալ կոմպետենցիաների զարգացումը՝

Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,

ԳԿ7 տարրական համակարգչային գիտելիքներ;

ԳԿ8 տեղեկատվությունը կառավարելու ունակություն (տարբեր աղբյուրներից տեղեկատվություն գտնելու և վերլուծելու ունակություն

ԳԿ10 որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,

ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,

ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,

ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,

ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,

ԱԿ9 դրսևորեն ժամանակակից խոր գիտելիքներ մասնագիտական ոլորտում (նորագույն տեսությունների, դրանց մեկնաբանությունների, մեթոդների և եղանակների իմացություն),

ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին

բ).Միջանձնային կոմպետենցիաներ (ՄՋԿ)

- քննադատության և ինքնաքննադատության կարողություն (ՄՋԿ - 1),*
- միջանձնային գործնական հմտություններ (ՄՋԿ - 2),*
- թիմային աշխատանքի կարողություն (ՄՋԿ - 3),*
- միջազգային և միջէթնիկական աշխատանքային նորմերի պահպանման*

- կարողություն (ՄՁԿ - 4),
- բարոյական նորմերի ընկալման և պահպանման կարողություն (ՄՁԿ - 5)

զ) Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
 ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
 ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,
 ՀԳԿ4 նոր իրավիճակներին հարմարվելու ունակություն,
 ՀԳԿ5 նոր գաղափարներ առաջ քաշելու (ստեղծագործելու) ունակություն,
 ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների³.

«Ընդհանուր հիգիենա» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները հետագայում կապահովի մասնագիտական հմտությունների իրագործումը, հետագա աշխատանքային գործնության ոլորտում:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	3 կրեդիտ/90 ժամ	

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	20	
Գործնական աշխատանք	10	
Սեմինար պարապմունք	-	
Լաբորատոր աշխատանք	16	
Ինքնուրույն աշխատանք	44	
Ընդամենը	90	
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	Ստուգարք	

³ Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները⁴ .

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային զրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:
- **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդալուծիան:
Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն
- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

⁴ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են⁵

- **Ռեֆլեքստ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Կրթ սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կունկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Չեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:

8. **Դասավանդման մեթոդներն են**⁶ հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն:

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են**⁷ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում . . .

⁵ Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁶ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

⁷ Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների⁸.

h/h	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարաօլոմներ	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Ընդհանուր հիգիենայի ուսումնասիրման առարկան, խնդիրներ, զարգացման պատմությունը, մեթոդները:	2		2		2
2.	Օդի հիգիենա: Մթնոլորտային օդի ֆիզիկական հատկությունները և նրանց հիգիենիկ նշանակությունը:	2			2	10
3.	Ջուրը որպես արտաքին միջավայրի գործոն, նրա հիգիենիկ և համաճարակային նշանակությունը: Խմելու ջրի որոշական բաղադրության նորմավորումը: Ջրամատակարարում: Հողը որպես արտաքին միջավայրի գործոն, նրա հիգիենիկ նշանակությունը: Հողի դերը համաճարակային, վարակիչ և մակաբուծային հիվանդությունների փոխանցման մեջ:	4		2	2	10
4.	Մննդի հիգիենա: Մման ֆիզիոլոգիական նորմերը: Օտարածին քիմիական նյութերը սննդամթերքում: Քիմիական աղտոտումից սննդամթերքի պահպանման սկզբունքները: Մարդու սննդային թունավորումները, նրանց դասակարգումը:	2		4	4	10
5.	Աշխատանքի հիգիենա: Մտավոր և ֆիզիկական աշխատանքի հիգիենա: Գերհոգնածության կանխարգելումը:	2			2	2
6.	Դեղատներում օգտագործվող հիմնական քիմիական միացությունների թունաբանական բնութագիրը: Դեղատնային հիմնարկների հիգիենա	2			2	

⁸ Նման է օրացուցային պլանին

7.	Դպրոցական հիգիենա: Դպրոցում պահանջվող հիգիենիկ նորմեր:	2		2	2	10
8.	Ռադիոնուկլիդներ, առկայությունը միջավայրում . օդ, ջուր, հող, սնունդ, աղտոտման աղբյուրները	4			2	
ԸՆԴԱՍԵՆԸ		20		10	16	44

11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Гигиена с основами экологии человека: учебник / В.И. Архангельский и др.; под ред. П.И. Мельниченко. – М.: 752 с.	2010.
2.	Большаков А.М. Общая гигиена: учебное пособие / А.М. Большаков, В.Г. Маймулов [и др.]. – 832 с.	2009.
3.	Кучма В. Р. Гигиена детей и подростков [Электронный ресурс] : учебник предназначен студентам, интернам, ординаторам и аспирантам медицинских вузов / В. Р.Кучма. - Москва : - 2-е изд., испр. и доп. - Москва : 528 с.	2015.
4.	Пивоваров Ю. П. Гигиена и основы экологии человека : учебник предназначен студентам, интернам, ординаторам и аспирантам медицинских вузов / Ю. П. Пивоваров, В. В. Королик, Л. С. Зиневич. - 2-е изд. - М. : 528 с.	2006.
5.	Հիգիենա և բժշկական էկոլոգիա: Ուս. ձեռնարկ ԵՊԲՀ ընդհանուր բժշկության և դեղագիտական ֆակուլտետների բակալավրիատի ուսանողների համար: Խմբ.՝ Բ. Գ. Ղ., պրոֆ. Լ. Ռ. Ավետիսյան - Եր.: Երևանի Մ. Հերացու անվան պետ. բժշկ. համալսարանի հրատ., , 257 էջ:	2012
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Пивоваров Ю.П. Руководство к лабораторным занятиям по гигиене и основам экологии человека : учебное пособие / Ю.П. Пивоваров, В.В. Королик. – М.: Академия,. – 512 с	2008
2.	Мельниченко П. И. Гигиена [Электронный ресурс] : учебник / П. И. - Москва :	2014

3	Архангельский В. И. Радиационная гигиена [Электронный ресурс] : учебное пособие предназначено студентам, интернам, ординаторам и аспирантам медицинских вузов / В. И. Архангельский. - Москва : 2009. - 352 с.	2009.
4.	Келина Н.Ю. , Безручко Н.В. Экология человека.- Ростов н/д: Феникс,-364,с:ил.- (Высшее образование).	2008
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.	https://4italka.su/nauka_obrazovanie/meditsina/165926/str2.htm#book	
2.		

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁹
1.	Ընդհանուր հիգիենայի ուսումնասիրման առարկան, խնդիրներ, զարգացման պատմությունը, մեթոդները:	Արտաքին միջավայրի գործոններ- քիմիական, ֆիզիկական, կենսաբանական ու հոգեբանական: Նշված գործոնների յուրաքանչյուրի դերն ու նշանակությունը, ազդաբնակչության առողջապահության պահպանման գործում:	2	ՊԳ 1-5, Լ/Գ 1-4
2.	Օդի հիգիենա: Մթնոլորտային օդի ֆիզիկական հատկությունները և նրանց հիգիենիկ նշանակությունը:	Օդի կազմությունը, աղտոտման պատճառները հիմնական թունավոր գազեր և նյութեր, ազդեցությունը մարդու օրգանիզմի վրա:	2	Պ-Գ 1-5
3.	Ջուրը որպես արտաքին միջավայրի գործոն, նրա հիգիենիկ և համաճարակային նշանակությունը: Խմելու ջրի որակական բաղադրության նորմավորումը: Հողը որպես արտաքին միջավայրի	Խմելու ջրի հիգիենիկ պահանջները, նրա հիմնական ցուցանիշները (մանրէաբանական, քիմիական, օրգանոլեպտիկ) խմելու ջրի նորմատիվները: Խմելու ջրի դերը սուր աղիքային հիվանդությունների առաջացման և տարածման	4	Պ-Գ 1-5 Լ/Գ 1-4

⁹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

	գործոն, նրա հիգիենիկ նշանակությունը: Հողի դերը համաճարակային, վարակիչ և մակաբուծային հիվանդությունների փոխանցման մեջ:	գործում:: Հողի հիգիենիկ նշանակությունը: Նրա կազմությունը: Հողի դերը ինֆեկցիոն և ճիճվային հիվանդությունների տարածման գործում:		
4.	Մանկի հիգիենա: Մաման ֆիզիոլոգիական նորմերը: Քիմիական աղտոտումից սննդամթերքի պահպանման սկզբունքները: Մարդու սննդային թունավորումները, նրանց դասակարգումը:	Մանկի ֆիզիոլոգիական և հիգիենիկ հիմքերը. սննդի ռացիոնի կալորիականությունը: բնակչության օրվա կալորիականության պահանջը և ըստ մասնագիտությունների օրվա կալորիականության քանակությունը:	2	Պ-Գ 1-5 Լ/Գ 1-4
5.	Աշխատանքի հիգիենա: Մտավոր և ֆիզիկական աշխատանքի հիգիենա: Գերհոգնածության կանխարգելումը:	Հոգնածության, աշխատունակության ֆիզիոլոգիական հիմքերը: Հոգնածության կանխարգելումը: Երեխաների աճի ու զարգացման օրինաչափությունները	2	Պ-Գ 1-5 Լ/Գ 1-4
6.	Դեղատներում օգտագործվող հիմնական քիմիական միացությունների թունաբանական բնութագիրը: Դեղատնային հիմնարկների հիգիենա	Դեղատներում աշխատանքի պայմանները որոշող հիմնական տեխնոլոգիական պոցեսների և արտադրական գործոնների բնութագիրը: Դեղագործական կառույցների հիմնական օդափոխության և ջերմաստիճանի նորմատիվային մեծությունները: Սանիտարական պահանջներ	4	Պ-Գ 1-5 Լ/Գ 1-4
7.	Դպրոցական հիգիենա: Դպրոցում պահանջվող հիգիենիկ նորմեր:	Դպրոցական հաստատություններում հիգիենայի նորմերի պահպանման կանոններ(դպրոցական կահույք, լուսավորվածություն, աղմուկ և այլն)	2	Պ-Գ 1-5 Լ/Գ 1-4
8.	Ռադիոնուկլիդներ, առկայությունը միջավայրում . օդ, ջուր, հող, սնունդ,	Ռադիոնուկլիդների աղտոտման աղբյուրները, հետևանքները մարդու օրգանիզմում	2	Պ-Գ 1-5 Լ/Գ 1-4

	աղտոտման աղբյուրները			
--	----------------------	--	--	--

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

Խ/Խ	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Մտուցման ձևը	Գրականություն ¹⁰
1.	Մթնոլորտային օդ	Մթնոլորտային օդի կազմությունը, աղտոտման պատճառները ֆիզ հատկությունները, նրանց հիգիենիկ նորմավորումը, թունավոր գազեր և նյութեր, նրանց առաջացրած հիվանդագին պրոցեսները և անհրաժեշտ ձեռնարկվելիք միջոցառումները:	2	բանավոր հարցումներ, գրավոր թեստերի առաջադրում	Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղբյուրներից
2	Հողի հիգիենա և ջրի հիգիենան:	Հողի հիգիենիկ նշանակությունը: Նրա կազմությունը: Խմելու ջրի հիգիենիկ պահանջները, նրա հիմնական ցուցանիշները	2	բանավոր հարցումներ, գրավոր թեստերի առաջադրում	Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղբյուրներից
3.	Սննդի հիգիենան Սննդային թունավորումներ	Սննդի օրական կալորիականության	2	բանավոր հարցումներ,	Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված

¹⁰ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		որոշման եղանակներն (լաբորատոր և հաշվարկային) Մանդային թունավորումներ և դրանց պրոֆիլակտիկան		գրավոր թեստերի առաջադրում	բոլոր գրական աղբյուրներից
4.	Արտադրական թույլեր, նրանց ազդեցությունը օրգանիզմի վրա:	Քիմիական նյութերի ազդեցության կանխարգելումը:	2	բանավոր հարցումներ, գրավոր թեստերի առաջադրում	Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղբյուրներից
5	Դեղատնային հիմնարկների հիգիենա: Դեղագործի անձնական հիգիենա	Սանիտարական պահանջներ դեղագործական սարքավորումների նկատմամբ	2	բանավոր հարցումներ	Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղբյուրներից

12.3 Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնասիրողական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Մտնողական ձևը	Գրականություն ¹¹
1.	Դպրոցականների ֆիզիկական զարգացման մակարդակի գնահատումը	Ծանոթանալ ֆիզիկական զարգացման մակարդակի գնահատման մեթոդին	2	բանավոր հարցումներ, գրավոր տեստերի առաջադրում,	Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղբյուրներից
2.	Սննդակարգի կազմում Գնահատել մի շարք սննդամթերքների անվտանգությունը	Յուրացնել սննդակարգի կազմելու մեթոդը: Սննդային բուրգերի կազմում: Գնահատել սննի մեջ առկա անթույլատրելի բաղադրիչների առկայությունը կամ բացակայությունները:	6	բանավոր հարցումներ, գրավոր տեստերի առաջադրում,	Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղբյուրներից
3.	Դպրոցականների ֆիզիկական զարգացման մակարդակի գնահատումը	Երեխաների և դեռահասների զարգացման առանձնահատկությունների գնահատումը և հիգիենան:	2	բանավոր հարցումներ, գրավոր տեստերի առաջադրում,	Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղբյուրներից
4.	Դպրոցական շինությունների, դասասենյակների հիգիենիկ պահանջներ	դպրոցական շինությունների, դասասենյակների հիգիենիկ պահանջների գնահատում	2	բանավոր հարցումներ, գրավոր տեստերի առաջադրում,	Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղբյուրներից

¹¹ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

5.	օդի, ջրի, հողի հիգիենիկ նորմեր	օդի, ջրի, հողի հիգիենիկ նորմերի գնահատում	4		Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղբյուրներից
----	--------------------------------	---	---	--	---

12.4 Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ¹²	Ներկայացման ժամկետները	Մտուզման ձևը	Գրականություն ¹³
1.	Մանրիկ հիգիենան	Մանրիկ ֆիզիոլոգիական և հիգիենիկ հեմքերը. սննդի ռացիոնի կալորիականությունը: Բնակչության օրվա կալորիականության պահանջը և ըստ մասնագիտությունների օրվա կալորիականության քանակությունը:	բանավոր կամ գրավոր պատասխան՝ կոնկրետ հարցերի պարզաբանմամբ	նոյեմբեր-դեկտեմբեր	Չափանիշները ներկայացվում են ստորև	Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղբյուրներից

¹² Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը

¹³ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

2.	<p>Մանդային թունավորումներ և նրանց պրոֆիլակտիկական</p>	<p>Մանդային թունավորումների ծագումը (բակտերիալ և ոչ բակտերիալ), բակտերիալ ծագում ունեցող սննդային թունավորումների տեսակներ (տոկսիկոինֆեկցիաներ և բակտերիալ տոկսիկոզներ): Ոչ բակտերիալ ծագում ունեցող սննդային թունավորումներ (թունավոր սնկեր, դաշտային մոլախոտեր, թունաքիմիկատներ և այլն):</p>	<p>բանավոր կամ գրավոր պատասխան՝ կոնկրետ հարցերի պարզաբանմամբ</p>	<p>նոյեմբեր-դեկտեմբեր</p>	<p>Չափանիշները ներկայացվում են ստորև</p>	<p>Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղբյուրներից</p>
3.	<p>Արտադրական թույներ, նրանց ազդեցությունը օրգանիզմի վրա:</p>	<p>Դեղատնային կազմակերպություններում օգտագործվող հիմնական քիմիական միացությունների թունաբանական բնութագիրը: Քիմիական նյութերի ազդեցության կանխարգելումը:</p>	<p>բանավոր կամ գրավոր պատասխան՝ կոնկրետ հարցերի պարզաբանմամբ</p>	<p>նոյեմբեր-դեկտեմբեր</p>	<p>Չափանիշները ներկայացվում են ստորև</p>	<p>Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղբյուրներից</p>

4.	Արտադրական վտանգները և մասնագիտական հիվանդությունների կանխարգելումը: Աղմուկ և վիբրացիա: Մասնագիտական գիվանդություններ	Հիմնական արտադրական վնասակարություններ: Դեղագործական հիմնարկների աշխատողների աշխատանքային նորմեր: Մասնագիտական հիվանդությունների կանխարգելման միջոցառումներ	բանավոր կամ գրավոր պատասխան՝ կոնկրետ հարցերի պարզաբանմամբ	նոյեմբեր-դեկտեմբեր	Չափանիշները ներկայացվում են ստորև	Ուսանողը կարող է օգտվել ներկայացված բոլոր գրական աղբյուրներից
----	---	---	---	--------------------	-----------------------------------	---

Ինքնուրույն աշխատանքը գնահատվում է առավելագույնը 20 միավոր: Գնահատման չափանիշներն են.

1. Հարցը ներկայացված է ավարտուն
2. Կարողանում է տերմինները բացատրել
3. Խոսքը հստակ է, մատչելի
4. Պատրաստված է ցուցադրություն
5. Կիրառվել են տարբեր գրական աղբյուրներ և առկա են հղումները /0; 1-2; 3 և ավելի/
6. Պատասխանել է հարցերի /0; 1-2; 3 և ավելի/
7. Չեկուցումը գիտական է
8. Կատարվել է համեմատական վերլուծություն
9. Ներկայացնում է կիրառական օրինակներ
10. Քննարկվող գործընթացները ներկայացվել են բույսի օրգանիզմի ամբողջականության համատեքստում

Յուրաքանչյուր չափանիշի համար սահմանված առավելագույն միավորը՝ 2 , չափանիշի պահանջը թերի կատարելու դեպքում՝ 1 միավոր, չկատարելու դեպքում՝ 0 միավոր: Գումարային գնահատականը կլինի ինքնուրույն աշխատանքի գնահատականը:

13 Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում¹⁴

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	Լսարան կահավորված համակարգչով, պրոյեկտորով և էկրանով
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	գործնական աշխատանքների մեթոդական ցուցումներում ներառված նյութերը և սարքավորումներ
Այլ	

¹⁴ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14 Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի¹⁵:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2 Ուսանողների գիտելիքների ստուգում .

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:¹⁶

14.3 Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

¹⁵«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

¹⁶ Կիրառվում է կամ առաջին, կամ երկրորդ պարբերությունն ըստ դասընթացի ամփոփման ձևի:

1. <<Ընդհանուր հիգիենա>> առարկան, խնդիրները:
2. Արտաքին միջավայրի գործոններ-քիմիական, ֆիզիկական, կենսաբանական ու հոգեբանական: Նշված գործոնների յուրաքանչյուրի դերն ու նշանակությունը, ազդեցության առողջապահության պահպանման գործում:
3. Արտաքին միջավայրի գործոնների հետազոտման մեթոդները (սանիտարական, լաբորատոր, ֆիզիոլոգիական, կլինիկական, անտրոպամետրիկ ու վիճակագրական):
4. Մթնոլորտային օդ, նրա կազմությունը, աղտոտման պատճառների հիմնական թունավոր գազեր և նյութեր, նրանց առաջացրած հիվանդագին պրոցեսները և անհրաժեշտ ձեռնարկվելիք միջոցառումները հիվանդագին պրոցեսների կանխման համար:
5. Ջրի հիգիենան: Խմելու ջրի հիգիենիկ պահանջները, նրա հիմնական ցուցանիշները (մանրէաբանական, քիմիական, օրգանոլեպտիկ) խմելու ջրի նորմատիվները:
6. Խմելու ջրի դերը սուր աղիքային հիվանդությունների առաջացման և տարածման գործում: Լողավազանների ջրի որակը, հիգիենիկ պահանջները և նորմատիվները:
7. Հողի հիգիենիկ նշանակությունը: Նրա կազմությունը: Բնակավայրերի մաքրման ձևերը և նշանակությունը:
8. Սննդատեսակներ (սպիտակուցներ, ճարպեր, ածխաջրեր, հանքային աղեր և վիտամիններ) նրանց քանակությունը, ծագումը և օրվա ռացիոնում նրանց քանակության ապահովումը:
9. Ոչ բակտերիալ ծագում ունեցող սննդային թունավորումներ (թունավոր սնկեր, դաշտային մոլախոտեր, թունաքիմիկատներ և այլն):
10. Օրվա ռացիոնի կալորիականությունը:
11. Սպիտակուցների և ածխաջրերի խիստ անհրաժեշտություն օրվա ռացիոնում, նրանց նշանակությունը, քանակությունը:
12. Սննդային թունավորումներ և նրանց պրոֆիլակտիկան սննդային թունավորումների ծագումը (բակտերիալ և ոչ բակտերիալ), բակտերիալ ծագում ունեցող սննդային թունավորումների տեսակներ (տոկսիկոնիֆեցցիաներ և բակտերիալ տոկսիկոզներ):
13. Ոչ բակտերիալ ծագում ունեցող սննդային թունավորումներ (թունավոր սնկեր, դաշտային մոլախոտեր, թունաքիմիկատներ և այլն):
14. Արտադրական գործոնների ազդեցությունը մարդու առողջության և կենսագործունեության վրա:
15. Աշխատանքային պրոցեսի ֆիզիոլոգիոհիգիենիկ հիմքերը: Հիմնական արտադրական վնասակարություններ:
16. Դեղագործական գործունեությունում աշխատողների աշխատանքի առանձնահատկությունները:
17. Դպրոցական հիգիենա: Դպրոցում պահանջվող հիգիենիկ նորմեր:
18. Արտադրական թույլներ, նրանց ազդեցությունը օրգանիզմի վրա:
19. Դեղատնային հիմնարկների հիգիենա: Դեղագործական կառույցների հիմնական օդափոխության և ջերմաստիճանի նորմատիվային մեծությունները:
20. Դեղագործական գործունեությունում աշխատողների աշխատանքի առանձնահատկությունները:
21. Ռադիոնուկլիդներ, առկայությունը միջավայրում . օդ, ջուր, հող, սնունդ, աղտոտման աղբյուրները: Ռադիոնուկլիդների աղտոտման աղբյուրները, հետևանքները մարդու օրգանիզմում

Ա) 1-ին ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի 6-10 շաբաթվա ընթացքում)

▪ Ընդգրկված թեմաները.

1. <<Ընդհանուր հիգիենա>> առարկան, խնդիրները:
2. Արտաքին միջավայրի գործոններ-քիմիական, ֆիզիկական, կենսաբանական ու հոգեբանական:
3. Մթնոլորտային օդ, ջրի հիգիենան: Խմելու ջրի հիգիենիկ պահանջները, նրա հիմնական ցուցանիշները (մանրէաբանական, քիմիական, օրգանոլեպտիկ) խմելու ջրի նորմատիվները:
4. Հողի հիգիենիկ նշանակությունը: Նրա կազմությունը: Բնակավայրերի մաքրման ձևերը և նշանակությունը:
5. Սննդատեսակներ (սպիտակուցներ, ճարպեր, ածխաջրեր, հանքային աղեր և վիտամիններ) նրանց քանակությունը, ծագումը և օրվա ռացիոնում նրանց քանակության ապահովումը:

6. Ոչ բակտերիալ ծագում ունեցող սննդային թունավորումներ (թունավոր սնկեր, դաշտային մոլախոտեր, թունաքիմիկատներ և այլն):
7. Օրվա ռացիոնի կալորիականությունը: Սպիտակուցների և ածխաջրերի խիստ անհրաժեշտություն օրվա ռացիոնում, նրանց նշանակությունը, քանակությունը:

Ընդգրկված հարցեր.

- հարցաշարի 1-11 հարցերի սահմանում

Բ) (2-րդ ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի 10-15 շաբաթվա ընթացքում)

▪ Ընդգրկվող թեմաները.

1. Սննդային թունավորումներ և նրանց պրոֆիլակտիկան սննդային թունավորումների ծագումը (բակտերիալ և ոչ բակտերիալ), բակտերիալ ծագում ունեցող սննդային թունավորումների տեսակներ (տոկսիկոինֆեկցիաներ և բակտերիալ տոկսիկոզներ):
2. Ոչ բակտերիալ ծագում ունեցող սննդային թունավորումներ (թունավոր սնկեր, դաշտային մոլախոտեր, թունաքիմիկատներ և այլն):
3. Արտադրական գործոնների ազդեցությունը մարդու առողջության և կենսագործունեության վրա:
4. Դեղագործական գործունեությունում աշխատողների աշխատանքի առանձնահատկությունները:
5. Դպրոցական հիգիենա: Դպրոցում պահանջվող հիգիենիկ նորմեր:
6. Արտադրական թույներ, նրանց ազդեցությունը օրգանիզմի վրա:
7. Դեղատնային հիմնարկների հիգիենա:
8. Ռադիոնուկլիդներ, առկայությունը միջավայրում . օդ, ջուր, հող, սնունդ, աղտոտման աղբյուրները: Ռադիոնուկլիդների աղտոտման աղբյուրները, հետևանքները մարդու օրգանիզմում:

▪ Ընդգրկված հարցեր.

- հարցաշարի 12-21 հարցերի սահմանում

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷ
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻԳԻԵՆԱ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն՝

053101.00.6 - Քիմիա

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝

053101.02.6 - Դեղագործական քիմիա

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝

Քիմիայի բակալավր

/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2024

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՔԿ/բ-218 – Ընդհանուր հիգիենա			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ կուրս, 8րդ կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	46	Դասախոսություն	20
			Մեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	16
			Գործնական աշխատանք	10
	Ինքնուրույն	44		
Ընդամենը	90			
Ստուգման ձևը	Ստուգարք			
Դասընթացի նպատակը	Դասընթացի նպատակն է խորացնել և ամրապնդել ուսանողների ընդհանուր բժշկականսաբանական գիտելիքները: Դասընթացին ձեռք բերված գիտելիքներն ու հմտությունները կարողանալ կիրառել պրակտիկ գործունեության մեջ:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <u>գիտենա սննդի հիգիենիկ պահանջները</u> ➤ <u>կենցաղային հիգիենիկ նորմերը</u> ➤ <u>աշխատանքի հիգիենայի նորմերը</u> ➤ <u>երեխաների և դեռահասների հիգիենան</u> ➤ <u>ռադիագիոն հիգիենան և այն</u> <p><i>Կարողություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ընդհանուր հիգիենայից ձեռք բերած տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում, ➤ որոշ գիտական հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ: ➤ կրառել ընդհանուր հիգիենայի ուսումնասիրման մի շարք մեթոդներ: <p><i>Հմտություն</i></p>			

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ընդհանուր հիգիենայի հետազոտության մեթոդներին, ➤ լաբորատոր-գործնական պարապմունքներ անցկացնելիս նորագույն մեթոդների ներդրմանը և կիրառմանը, ➤ վերլուծություն կատարելու մեթոդական հմտություններին:
Դասընթացի բովանդակությունը	<p>«Ընդհանուր հիգիենա» առարկայի հիմնական կրթական ծրագիրը սահմանում է մի շարք ոլորտների հիգիենիկ նորմերի չափանիշները, որոնք իրականացվում են սանիտարական միջոցառումների շնորհիվ: Ընդհանուր հիգիենան ընդգրկում է օդի, ջրի, հողի, սննդային, կենցաղային, աշխատանքային, դպրոցական (երեխաների և դասիսաների) և ռադիացիոն հիգիենայի հիմունքներ:</p>
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<p>Գնահատումն իրականացվում է «ՎՊՀ ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ»-ին համապատասխան:</p> <p>https://new.vsu.am/karg/2023/usanoxneri%20giteliqneri%20stugman.pdf</p> <p>Գիտելիքները գնահատվում են գրավոր աշխատանքով: Քննական տոմսը ներառում է տեսական հարցեր, թեստեր: Յուրաքանչյուր առաջադրանքի համար քննական տոմսում նշագվում է գնահատման համարժեք միավորը: Գրավոր աշխատանքը գնահատվում է առավերագույնը 20 միավոր:</p> <p>Ինքնուրույն աշխատանքը գնահատվում է առավերագույնը 20 միավոր: Գնահատման չափանիշներն են.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հարցը ներկայացված է ավարտուն 2. Կարողանում է տերմինները բացատրել 3. Խոսքը հստակ է, մատչելի 4. Պատրաստված է ցուցադրություն 5. Կիրառվել են տարբեր գրական աղբյուրներ և առկա են հղումները /0; 1-2; 3 և ավելի/ 6. Պատասխանել է հարցերի /0; 1-2; 3 և ավելի/ 7. Ձեկուցումը գիտական է 8. Կատարվել է համեմատական վերլուծություն 9. Ներկայացնում է կիրառական օրինակներ 10. Քննարկվող գործընթացները ներկայացվել են բույսի օրգանիզմի ամբողջականության համատեքստում <p>Յուրաքանչյուր չափանիշի համար սահմանված առավելագույն միավորը՝ 2 , չափանիշի պահանջը թերի կատարելու դեպքում՝ 1 միավոր, չկատարելու դեպքում՝ 0 միավոր: Գումարային գնահատականը կլինի ինքնուրույն աշխատանքի գնահատականը:</p>
Գրականություն	<p>Պարտադիր-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Հիգիենա և բժշկական էկոլոգիա: Ուս. ձեռնարկ ԵՊԲՀ ընդհանուր բժշկության, ստոմատոլոգիական և դեղագիտական ֆակուլտետների բակալավրիատի ուսանողների համար: Խմբ.՝ բ. գ. դ., պրոֆ. Լ. Ռ. Ավետիսյան - Եր.: Երևանի Մ. Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանի հրատարակչություն, ,2012

257 էջ:

2. Гигиена с основами экологии человека: учебник / В.И. Архангельский и др.; под ред. П.И. Мельниченко. – М.: 2010. – 752 с.
3. Большаков А.М. Общая гигиена: учебное пособие / А.М. Большаков, В.Г. Маймулов [и др.]. – М.: 2009. – 832 с.
4. Кучма В. Р. Гигиена детей и подростков [Электронный ресурс] : учебник предназначен студентам, интернам, ординаторам и аспирантам медицинских вузов / В. Р.Кучма. - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2015.
5. Пивоваров Ю. П. Гигиена и основы экологии человека : учебник предназначен студентам, интернам, ординаторам и аспирантам медицинских вузов / Ю. П. Пивоваров, В. В. Королик, Л. С. Зиневич. - 2-е изд. - М. : Academia, 2006. - 528 с.

Հրահանգիչ-

1. Келина Н.Ю. , Безручко Н.В. Экология человека.- Ростов н/д: Феникс,- 364,с:ил.-(Высшее образование).2008
2. Пивоваров Ю.П. Руководство к лабораторным занятиям по гигиене и основам экологии человека : учебное пособие / Ю.П. Пивоваров, В.В. Королик. – М.: Академия, 2008. – 512 с.
3. Мельниченко П. И. Гигиена [Электронный ресурс] : учебник / П. И. - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2014. - 656 с.
4. Архангельский В. И. Радиационная гигиена [Электронный ресурс] : учебное пособие предназначено студентам, интернам, ординаторам и аспирантам медицинских вузов / В. И. Архангельский. - Москва : ГЭОТАР-Медиа, 2009. - 352 с.